

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7MCdo/10/2014
Identifikačné číslo spisu:	5704899768
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5704899768.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: A. N., bytom C., zastúpený JUDr. Ľubomírom Kaščákom, advokátom so sídlom Horná 35, Banská Bystrica, proti žalovanému: AUTO PALACE SLOVAKIA s.r.o., so sídlom Panónska cesta 33, Bratislava, o výmenu vadnej veci, prípadne zaplatenie sumy 33 476,07 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 6 C 46/2004, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 21. októbra 2013 sp. zn. 8 Co 154/2013, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a .

Žalobca nemá nárok na náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Martin (ďalej aj „súd prvej inštancie“) dňa 26. apríla 2004 sa žalobca domáhal stanovenia povinnosti vymeniť vadnú vec za nové bezvadné osobné motorové vozidlo z dôvodu, keď spoločnosť AUTO - POLUS, s.r.o. (dňom 26. októbra 2011 vymazaná z obchodného registra) ako predajca (ďalej aj „predajca“) porušil svoje povinnosti, keď odovzdal nekompletné vozidlo.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 15. januára 2013 č. k. 6 C 46/2004-836 žalobu žalobcu zamietol a rozhodol o trovách konania. Vzhľadom na to, že spoločnosť AUTO - POLUS, s.r.o. bola 26. októbra 2011 vymazaná z obchodného registra, teda týmto dňom stratila spôsobilosť na právne úkony, ako aj procesnú spôsobilosť, súd prvej inštancie voči nej uznesením z 15. januára 2013 konanie zastavil. Voči žalovanej spoločnosti AUTO PALACE SLOVAKIA, s.r.o. (ďalej aj „žalovaný“) žalobu zamietol z dôvodu nedostatku pasívnej legitímácie. Žalovaná vystupovala ako dovozca predmetného motorového vozidla, avšak predaj zabezpečoval výhradne predajca. Uviedol, že vo veci odstránenia väd sa angažoval žalovaný ako importér vozidiel Mazda a zo žiadneho právneho predpisu mu nevyplýva povinnosť vadu odstrániť alebo niesť následky za neskoré odstránenie väd. Súd prvej inštancie konštatoval, že v zmysle § 625 ods. 1 Občianskeho zákonníka výhradne predajca zodpovedal za vady predanej veci. O trovách rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že žalovanému priznal náhradu trov konania, nakoľko bol v konaní v celom rozsahu úspešný.

3. O odvolaní žalobcu Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 21. októbra 2013 sp. zn. 8 Co 154/2013 rozhodol tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým žalobu žalobcu voči žalovanému zamietol, potvrdil a vo výroku o trovách konania rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanému voči žalobcovi náhradu trov prvostupňového konania nepriznal. Nepriznal ani náhradu trov odvolacieho konania žalovanému. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci, vykonal dokazovanie, ktoré vyhodnotil v súlade s § 132 O.s.p. a dospel k skutkovým a právnym záverom, s ktorými sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil. Súd prvej inštancie správne konštatoval pasívnu legitimáciu na strane žalovaného, nakoľko v danom prípade zo žiadneho ustanovenia hmotného práva nevyplynula povinnosť žalovaného voči žalobcovi. Taktiež zo žiadneho predpisu hmotného práva nie je možné vyvodiť na strane predajcu nútené nerozlučné procesné spoločenstvo so žalovaným. Žalobca v konaní nepreukázal, že predajca podpisoval kúpnu zmluvu ohľadom predmetného vozidla ako splnomocnený zástupca žalovaného. Z predložených dokladov naopak vyplynulo, že predajca vystupoval ako samostatný subjekt, ktorý bol autorizovaným predajcom, konal vo vlastnom mene a na vlastný účet. Odvolací súd uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie nebol prekvapivým rozhodnutím, lebo v danej veci súd prvej inštancie už v rozhodnutí zo 4. júla 2006 konštatoval, že za vady danej veci - osobného motorového vozidla zodpovedá predajca. Výrok o trovách konania zmenil odvolací súd z dôvodu aplikácie § 150 O.s.p., nakoľko videl dôvody hodné osobitného zreteľa v okolnostiach, ktoré viedli žalobcu, aby uplatnil svoje právo zo zodpovednosti za vady. Povahu danej veci vyplývajúcu zo spotrebiteľskej zmluvy považoval za výnimočnú, ktorá umožnila aplikáciu § 150 O.s.p. Prihliadol na to, že žalobcom je fyzická osoba, u ktorej by zaplatenie trov konania žalovanému malo nepriaznivý dopad na jeho majetkové pomery.

4. Na základe podnetu žalovaného podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej aj „generálny prokurátor“) proti rozsudku odvolacieho súdu v časti výroku, ktorým odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách prvostupňového konania tak, že žalovanému náhradu trov prvostupňového konania voči žalobcovi nepriznal a v časti výroku, ktorým nepriznal žalovanému voči žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky uvedený rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozsudkom odvolacieho súdu bol podľa neho v jeho výrokoch o trovách konania (t. j. o nepriznaní náhrady trov prvostupňového konania, ako aj odvolacieho konania žalovanému) porušený zákon. Generálny prokurátor uviedol, že v posudzovanej veci bola žaloba voči žalovanému zamietnutá pre nedostatok pasívnej legitimácie, v dôsledku čoho by v súlade s § 142 ods. 1 O.s.p. prislúchalo právo na náhradu trov konania žalovanému voči žalobcovi, tak ako rozhodol súd prvej inštancie. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil, aplikujúc ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p. tak, že žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Podľa generálneho prokurátora však dôvody použitia tohto ustanovenia uviedol len všeobecne a bližšie ich nešpecifikoval. Nie je tiež zrejmé, na základe akých skutočností dospel odvolací súd k záveru, že zaplatenie trov konania žalovanému by malo nepriaznivý dopad na majetkové pomery žalobcu, pričom majetkovými pomermi žalovaného sa opomenul zaoberať. Odvolací súd sa žiadnym spôsobom nezaoberal skutočnosťou, že žalovaný od počiatku namietal existenciu svojej pasívnej vecnej legitimácie z dôvodu, že kúpnu zmluvu so žalobcom neuzatváral a do riešenia reklamácie sa zapojil len z dôvodu, aby nebolo ohrozené dobré meno značky na trhu. Rovnako nezohľadnil správanie sa a postoj žalobcu, ktorý sa v konaní nesprával hospodárne, viackrát menil petít návrhu, čím výrazne prispel k nárastu trov konania. Odvolací súd existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa v odôvodnení konštatuje len v značne všeobecnej rovine bez toho, aby venoval dostatočnú pozornosť ich konkretizácii a následnému náležitému odôvodneniu aplikácie ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p., čo v konečnom dôsledku spôsobuje nepreskúmateľnosť predmetného rozhodnutia v napadnutej časti.

5. Žalovaný vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora uviedol, že súhlasí a plne sa stotožňuje s obsahom, ako aj závermi uvedenými v mimoriadnom dovolaní.

6. Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora uviedol, že je nedôvodné a konanie odvolacieho súdu nie je postihnuté žiadnou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne

rozhodnutie vo veci. Žiadal tak mimoriadne dovolanie zamietnuť.

7. Podmienky prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) posúdil podľa právneho stavu účinného ku dňu jeho podania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku [Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 a Čl. 3 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)].

8. Najvyšší súd ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) predovšetkým skúmal splnenie podmienok pre podanie mimoriadneho dovolania v zmysle § 243e ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „O.s.p.“), a to v prvom rade podmienku, či generálnym prokurátorom uplatnený dovolací dôvod, t. j. že došlo k vadám uvedeným v § 237 (nepreskúmateľnosť rozhodnutia), sa týka takého porušenia zákona, ktoré aktuálna judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) považuje za zjavné pochybenie pri aplikácii hmotného práva majúce povahu zásadnej vady, ktorú možno akceptovať ako dôvod pre zrušenie právoplatných rozhodnutí za účelom jej nápravy. Dospel pritom k záveru, že táto podmienka nie je splnená.

9. Podľa § 243e ods. 1 O.s.p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O.s.p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

10. Z judikatúry ESLP vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnemu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritorne rozhodli (porovnaj *Roseltrans proti Rusku* z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad *Abdullayev proti Rusku* (rozsudok z roku 2010)], resp. závažných pochybení [viď *Sutyazhnik proti Rusku* (rozsudok z roku 2009)]. Za takú vadu alebo pochybenie však nemožno v žiadnom prípade považovať to, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory.

11. Zároveň ESLP opakovane dospel - na základe sčasti odlišných úvah - aj k názoru, že k porušeniu čl. 6 Dohovoru dochádza tiež vtedy, ak je právoplatné a záväzné rozhodnutie súdu zrušené v rámci mimoriadneho prieskumu, ktorý presadil subjekt odlišný od účastníkov konania, len na úvahe ktorého bolo posúdenie vhodnosti alebo potreby podania mimoriadneho opravného prostriedku iniciujúceho tento mimoriadny prieskum (viď napríklad rozhodnutia ESLP vo veci *Kutepov a Anikeenko proti Rusku* z roku 2005 a vo veci *Tripon proti Rumunsku* z roku 2008). Inštitút veľmi podobný mimoriadnemu dovolaniu upravenému v Občianskom súdnom poriadku bol predmetom skúmania ESLP vo veci *Tripon proti Rumunsku*. V tomto rozhodnutí ESLP konštatoval, že v skúmanom prípade prokurátor nekonal na základe vlastnej iniciatívy, ale konal na základe žiadosti jednej zo strán sporu. ESLP zásah prokurátora do takéhoto súkromnoprávneho súdneho konania označil za priťažujúci faktor, pretože, hoci tento štátny úradník konal na základe podnetu účastníka súdneho konania, podanie mimoriadneho dovolania bolo ponechané výlučne na voľnej úvahe prokurátora. ESLP v danej veci preto dospel k záveru, že zrušenie dotknutého právoplatného a záväzného rozhodnutia porušilo sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

12. Aj aktuálne rozhodnutia ESLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike

(DRAFT-OVA, a.s., PSMA, s.r.o. a COMPCAR, s.r.o.) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania. Zdôrazňujú, že judikatúra ESLP akceptuje ako dôvod pre zrušenie právoplatných rozhodnutí, a teda pre výnimočný odklon od princípu právnej istoty, nastolenej právoplatným rozhodnutím, v prospech princípu spravodlivej ochrany práv, len tzv. zásadné vady, za ktoré považuje justičné omyly alebo závažné vady súdneho konania, zneužitie právomoci, zjavné pochybenia pri aplikácii hmotného práva alebo akékoľvek iné závažné dôvody vyplývajúce zo záujmov spravodlivosti.

13. Uvedené závery ESLP zohľadnilo plénum Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Na spoločnom rokovaní 18. marca 2015 pod sp. zn. PL.z. 3/2015 prijalo stanovisko, právna veta ktorého znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov“.

14. Povinnosť vyčerpať prostriedok nápravy, a to aj v prípade pochybnosti o jeho účinnosti, vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP (Van Oosterwijck proti Belgicku, rozsudok z roku 1980). Účastník konania je povinný vyčerpať všetky dostupné opravné prostriedky až po najvyššiu úroveň do takej miery, do akej je možné rozumne predpokladať, že ten-ktorý opravný prostriedok, oprávnenie podať ktorý účastník má, je (aspoň) potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Osobný názor účastníka konania na účinnosť alebo neúčinnosť konkrétneho riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku nie je významný. Právomoc vyhodnotiť, či boli využité všetky dostupné opravné prostriedky, náleží ex officio súdu, ktorý rozhoduje o tomto opravnom prostriedku.

15. Vo vzťahu v otázke procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania najvyšší súd na spoločnom rokovaní občianskoprávného a obchodnoprávného kolégia z 20. októbra 2015 prijal zjednocujúce stanovisko, ktoré reflektuje na závery vyjadrené v spomínanej judikatúre ESLP a ústavného súdu. Právna veta tohto stanoviska znie: „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť“.

16. Predmetné stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015, vychádza z názoru, že postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním, uvedenú možnosť nevyužil, i keď tieto opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči všeobecne rešpektovanej zásade „vigilantibus iura scripta sunt“. Táto zásada zdôrazňuje procesnú povinnosť účastníka konania vyvinúť vlastnú iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Pokiaľ preto zostane v naznačenom smere pasívny, je (neskoršia) aktivita generálneho prokurátora vyúsťajúca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané Občianskym súdnym poriadkom v ustanoveniach § 243e až § 243j O.s.p. Aj ústavný súd už dávnejšie konštatoval, že „ak účastník konania mohol podať dovolanie a neurobil tento procesný úkon, nemá už žiadnu možnosť dosiahnuť podnetom podanie mimoriadneho dovolania“ (viď PL. ÚS 57/99).

17. Prípustnosť dovolania (do 30. júna 2016) vymedzoval Občiansky súdny poriadok stanovením jednak určitých objektívnych znakov rozhodnutia [§ 238 O.s.p. (pokiaľ ide o rozsudok odvolacieho súdu) a §

239 O.s.p. (pokiaľ ide o uznesenie odvolacieho súdu)], jednak objektívnym zadefinovaním závažných procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 O.s.p. Vzhľadom na to, že na procesné vady konania taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 O.s.p. bol najvyšší súd povinný prihliadať ex lege (viď § 242 ods. 1 O.s.p.) vždy - teda bez ohľadu na to, či boli alebo neboli v dovolaní namietané, je opodstatnený záver, že v zásade každé dovolanie podané v občianskom súdnom konaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (s výnimkou exekučného konania - viď § 237 ods. 2 O.s.p.) otvára priestor pre posúdenie správnosti niektorých aspektov procesného postupu súdu, ktorý vydal dovolaním napadnuté rozhodnutie a tým zároveň dáva určité vyhliadky na úspech dovolateľa v konaní o dovolaní.

18. V danom prípade prebehlo štandardné dvojstupňové konanie, v ktorom mal žalovaný možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by sám náležite chránil svoje práva a konal dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne. Žalovaný nepodal dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 21. októbra 2013 sp. zn. 8 Co 154/2013. V zmysle vyššie uvedeného výkladu najvyššieho súdu to znamená, že sám nevyužil dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii, a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na pasivitu samotného žalovaného pri včasnej ochrane jeho práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania podnecovaného žalovaným.

19. So zreteľom na uvedené najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako procesne neprípustné (§ 464 CSP v spojení s § 447 písm. c/ CSP).

20. Dovolací súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.